Eina Centre Universitari
Fundació Eina
Disseny Art Barcelona

Passeig Santa Eulàlia 25
08017 Barcelona T+34 932 030 923
info@eina.cat www.eina.cat

DISSENY PERFORMATIU

Tania Costa Gomez, Laura Vilar Dolc

Professor Responsable: Tania Costa Gomez

Grup: 1,2,101,102,201,202
Codi: 105754
Crèdits: 6 ECTS
Curs: 3
Semestre: 2
Tipologia: Obligatoria
Matèria: Cultura del Disseny
Horaris:

Grup	Horaris	Professor
1	Dimecres 10:00 - 11:30	Tania Costa Gomez
		Laura Vilar Dolc
2	Dimarts 10:00 - 11:30	Tania Costa Gomez
		Laura Vilar Dolc
101	Dimecres 08:30 - 10:00	Tania Costa Gomez
		Xavier Lloses Huguet
		Ona Harster Prats
		Laura Vilar Dolc
102	Dimecres 08:30 - 10:00	Tania Costa Gomez
		Ona Harster Prats
		Xavier Lloses Huguet
		Laura Vilar Dolc
201	Dimarts 08:30 - 10:00	Tania Costa Gomez
		Xavier Lloses Huguet
		Ona Harster Prats
		Laura Vilar Dolc
202	Dimarts 08:30 - 10:00	Tania Costa Gomez

Grup	Horaris	Professor
Ona Harster Prats		
Xavier Lloses Huguet		
Laura Vilar Dolc		

Eina Centre Universitari
Fundació Eina
Disseny Art Barcelona

Passeig Santa Eulàlia 25
08017 Barcelona T+34 932 030 923
info@eina.cat www.eina.cat

Índex de la Guia Docent

Presentació de l'assignatura
Recomanacions
Continguts
Metodologia
Avaluació
Bibliografia i Recursos
Resultats d'Aprenentatge

Eina Centre Universitari
Fundació Eina
Disseny Art Barcelona

Passeig Santa Eulàlia 25
08017 Barcelona T+34 932 030 923
info@eina.cat www.eina.cat

Presentació de l'assignatura

Breu descripció:

En aquesta assignatura es treballarà la dimensió performativa del disseny i les potencialitats.

A partir dels materials i les pràctiques tractades a classe sobre i a través del cos, la percepció, el so, els ambients sonors, les relacions amb les espaialitats i les relacions possibles entre transformació, col·lectiu i acció, es proposarà generar diversos dispositius al llarg del curs

Aquest dispositiu pot expressar-se a través de la materialitat que es consideri: ser un objecte, una instal·lació, una acció poètica, un gest, etc. però que en tot cas inclogui i/o faci emergir la dimensió performativa.

Es tracta, per tant, de dissenyar l'experiència d'una interacció entre la presència del cos(sos) i la organització d'un context capaç de generar una acció transformativa que pot ser material, poètica, simbòlica, perceptiva, etc.

És essencial tenir en compte el punt de relació i articulació entre percepció, ambient i possibles objectes atenent als gestos que s'activen, tant individuals com col·lectius, sempre desde un punt de vista desde el disseny.

El disseny de l'experiència posarà el focus en les relacions que es puguin establir entre els usuaris, el context i/o situació en què es preveu i el dispositiu en sí. No s'ha d'oblidar la funció simbòlica, conceptual i significant de l'experiència.

Desde l'assignatura es tindrà en compte la perspectiva de gènere i paral·lelament es tindrà en compte els objectius de desenvolupament sostenible de l'agenda 2030 marcats per la ONU,

El disseny no només ha de contemplar la usabilitat del dispositiu sinó també el significats que pot desplegar i la memòria en la que pot convertir-se. D'altra banda la perspectiva relacional i performativa entre percepció, objecte, ambient i gest ens fa tenir en compte corrents de pensament actual emmarcats dins el discurs ecosomàtic, en la recerca d'un argumentari sobre el cos relacional, equitatiu i no jeràrquic.

Objectius Formatius:

1. Desenvolupar una reflexió sobre la idea de performativitat materialitzada al voltant de l'experiència de l'usuari, els discursos i les relacions que apareixen en els projectes de disseny i art.
2. Analitzar els plantejaments projectuals propis i els dels altres per generar-ne una reflexió crítica.

3. Aprendre metodologies pròpies de les arts performatives i dels estudis de la performance per introduir a l'àmbit del disseny.
4. Comprendre la importància de l'espai, el temps i l'acció en la ideació i formalització del projecte de disseny en tant que factors d'alteració del projecte de disseny disciplinar.
5. Incentivar el disseny "des de" les persones i no tant "per a" les persones, posant atenció al cos, el moviment, les relacions i les experiències.

L'objectiu de l'assignatura és proporcionar als estudiants eines pràctiques i conceptuals vinculades al fet performatiu, perquè en facin ús en qualsevol dels seus projectes de disseny i art.
A tal fi, es pretén que l'estudiant:
- conegui diferents interpretacions de la idea de performativitat aplicada a disseny i art;
- tingui en compte la naturalesa temporal dels seus projectes, expandint l'objecte de disseny als seus contextos d'influència i interacció;
- comprengui els aspectes processuals del disseny i l'art com a estructurals del producte final;
- apliqui perspectives sistèmiques en qualsevol anàlisi i resolució de problemes;
- analitzi l'objecte de disseny com a problema complex expandit;
- dissenyi tenint en compte la interacció amb el cos, els sentits i el moviment;
- contempli la performativitat com un element més necessari del fet projectual;
- utilitzi estratègies performatives en la comunicació de les seves idees i propostes;
- entengui allò performatiu com a agent de transformació social.
- Que l'estudiant adquirireixi eines que l'ajudaràn a potenciar la capacitat comunicativa del disseny en les seves propostes de disseny.

Recomanacions

Aquesta pràctica s'emmarca dins la matèria de cultura del disseny pròpia de l'assignatura, per la qual cosa es defineix sota la naturalesa de la investigació artística i de disseny. Alguns referents que es treballaran i comentaran a classe són: l'escultor Erwin Wurm, la coreògrafa i performer Claudia Bosse, els performers i activistes Mon Ribas i Neil Harbisson, l'estudi d'arquitectura La col, Assemble, l'artista Francesc Abad, etc.

Eina Centre Universitari
Fundació Eina
Disseny Art Barcelona

Passeig Santa Eulàlia 25
08017 Barcelona T+34 932 030 923
info@eina.cat www.eina.cat

Continguts i Metodologia

Breu descripció:

Cada sessió es composa d'una classe plenària i un seminari. La classe plenària es planteja de forma més teòrica en la que el docent compartirà temàtiques específiques. Al seminari es treballarà en el desenvolupament del projecte de forma més pràctica.
El curs es dividirà en 5 blocs temàtics en els que l'estudiant aprofundirà en diferents aspectes propis de la performativitat. Casa bloc serà dut a terme per un docent especialitat en la matèria.

En cadascún dels blocs, l'estudiant realitzarà un exercici i a final de curs, caldrà unir-los en una entrega final que anirà acompanyada d'una acció performativa.

La suma dels exercicis realitzats en cadascun dels blocs servirà per realitzar un projecte final que s'anirà conformant a mida que avança el curs.

Cadascun dels blocs conclourà amb una entrega física, el format de la qual variarà segons la temàtica treballada (maqueta, enregistrament, guió...)

Al finalitzar l'assignatura l'estudiant realitzarà l'acció performàtica treballada al llarg del curs.

- El treball es pot realitzar tant individualment com en grups, màxim 3 persones.

- L'aproximació a la relació amb el dispositiu sensible treballada per cada estudiant serà lliure i oberta, per la qual cosa podrà basar-se en qualsevol motiu vinculant: formal, simbòlic, funcional, filosòfic, irònic, etc.

- Els materials emprats son d'elecció lliure, així com la tipologia d'articulació del dispositiu. Tanmateix, es faran unes recomanacions adequades al concepte de l'exercici i a les instal·lacions i eines del taller.

- Caldrà tenir en compte la dimensió performativa de la proposta, és a dir que haurà de ser una proposta que inclogui una acció o pràctica.

Metodologia docent:

Es combinaran (1) classes magistrals d'explicació de continguts teòrics, amb (2) sessions de debat en format seminari i, també, amb (3) pràctiques i exercicis de desenvolupament experiencial i projectual.

De forma general l'assignatura s'articula al voltant de tres tipologies d'activitats d'aprenentatge: activitats dirigides, aquelles en què el pes recau sobre el contingut que es dona als estudiants;

activitats supervisades, en què són els estudiants que generen contingut amb el docent com a guia; i activitats autònomes, en què l'estudiant treballa en solitari a partir de les activitats formatives proposades.

Activitats formatives:

Les activitats formatives i el seu percentatge en ECTS per a les assignatures que pertanyen a la matèria de Cultura del disseny son les següents:
- 15% Classes Teòriques: Classes magistrals i debat en gran grup
- 15% Seminaris de discussió de textos i realitzacions del disseny: Presentacions de textos i obres artístiques, i discussió crítica col·lectiva
- 20% Lectura de textos: Lectura comprensiva de textos
- 10% Estudi: Realització d'esquemes, mapes conceptuals i resums
- 10% Cerca de documentació: Ús de bases de dades bibliogràfiques a partir de paraules clau, consulta de fonts documentals a biblioteques especialitzades i arxius.
- 25% Redacció i presentació de treballs: Redacció d'un assaig individual a partir de una guia per a la seva realització, i de treballs en grup i presentació oral per a la seva discussió
- 5 % Avaluació: Proves orals i escrites

Eina Centre Universitari
Fundació Eina
Disseny Art Barcelona

Passeig Santa Eulàlia 25
08017 Barcelona T+34 932 030 923
info@eina.cat www.eina.cat

Avaluació

Normativa general d'avaluació

Per considerar superada una assignatura, caldrà que s'obtingui una qualificació mínima de 5,0.
Una vegada superada l'assignatura, aquesta no podran ser objecte d'una nova avaluació.

La menció de matrícula d'honor es pot atorgar a l'alumnat que tingui una qualificació igual o superior a 9,0. El nombre de matrícules d'honor que s'atorgui no pot ser superior al cinc per cent de persones matriculades en una assignatura en el període acadèmic corresponent, excepte si el total de persones matriculades és inferior a vint, en el qual cas es pot atorgar una sola matrícula d'honor.

Es considerarà "No Avaluable" (NA) l'estudiant que no hagi lliurat totes les evidències d'aprenentatge o no hagi assistit al 80% de les classes sense haver justificat les absències. En cas d'absència justificada, l'estudiant s'ha de posar en contacte amb el professor en el moment de la reincorporació per determinar la recuperació de les activitats a les quals no hagi assistit.

En cas que l'estudiant realitzi qualsevol irregularitat que pugui conduir a una variació significativa de la qualificació d'un acte d'avaluació, es qualificarà amb 0 aquest acte d'avaluació, amb independència del procés disciplinari que s'hi pugui instruir. En cas que es produeixin diverses irregularitats en els actes d'avaluació d'una mateixa assignatura, la qualificació final d'aquesta assignatura serà 0.

Sistema avaluació continua

El sistema d'avaluació d'EINA i de la UAB és d'avaluació continuada, l'objectiu de la qual és que l'estudiant pugui conèixer el seu progrés acadèmic al llarg del seu procés formatiu per tal de permetre-li millorar-lo.
El procés d'avaluació continuada ha d'incloure un mínim de tres activitats avaluatives, de dues tipologies diferents, distribuïdes al llarg del curs, cap de les quals pot representar més del 50% de la qualificació final.

L'avaluació dels exercicis de curs representa el 60% de la nota. Son 3 exercicis que computen cada un un 20% de la nota final de l'assignatura.
L'avaluació de l'exercici final representa un 30% de la nota
La participació a classe, les aportacions, la realització d'activitats voluntàries comporta un 10% de la nota
Per poder ser avaluat, és necessari haver assistit a un mínim del 80% de les classes
L'assistència a classe es valora en la totalitat del temps lectiu, un retard o una sortida abans sense justificació implica una falta d'assistència

Els aspectes principals a treballar, que constitueixen els criteris d'avaluació generals, son:
- La creació d'un dispositiu relacional, performatiu i amb capacitat transformadora.

- La comunicació d’un discurs o narrativa coherent en relació a la proposta.
També es tindrà en compte per a l’avaluació:
- La constància en el ritme de treball i dedicació, així com el desenvolupament de totes les fases creatives proposades.
- Les competències de creativitat, originalitat i apreciació de les expressions d’arts contemporànies.
- L’adequació de les formes i materials escollits a l’objectiu de realització de la proposta.
- El treball del material en quant a dedicació, experimentació i aprenentatge personal.
- La qualitat estètica i performativa del dispositiu.
- L’interès de la narrativa conceptual creada.
- La presentació d’imatges i text amb capacitat descriptiva, amb valor comunicatiu i amb un disseny formal propi d’un entorn universitari de disseny.
- La puntualitat dels lliuraments.
- L’assistència a classe és obligatòria

En aquesta assignatura es realitzaran tres exercicis avaluables, que corresponen a cada un dels seus apartats:
1. Performativitat en disseny i art: 30% nota final
2. Cos i pensament en moviment: 30% nota final
3. Percepció i creació sonora: 30% nota final

La nota final de l’assignatura és la mitja dels tres exercicis (valorats com un 30% de la nota cada un), més un 10% de la nota que correspon a l’assistència a classe, el lliurament puntual dels exercicis i la participació activa en el desenvolupament del curs.

Procés de revisió

La revisió es pot sol·licitar al professorat i es realitzarà segons calendari lectiu.

Per optar a la re-avaluació l'alumnat ha d'haver estat prèviament avaluat en un conjunt d'activitats el pes de les quals equivalgui a un mínim de dues terceres parts de la qualificació total de l'assignatura o mòdul. Si no s’han lliurat prèviament els treballs, no es podrà re-avaluar.

Donada la metodologia basada en la pràctica i l'avaluació contínua, no serà possible una re-avaluació d'aquesta assignatura globalment. Eventualment, i de manera justificada podran fer-se re-lliuraments dels materials que ja s'hagin lliurat.

Eina Centre Universitari
Fundació Eina
Disseny Art Barcelona

Passeig Santa Eulàlia 25
08017 Barcelona T+34 932 030 923
info@eina.cat www.eina.cat

Resultats d'aprenentatge de la titulació

Habilitats

Detectar problemes de disseny a partir de l'anàlisi d'objectes, elements de comunicació gràfica i espais amb una visió situada en el marc de la contemporaneïtat, l'accessibilitat universal i la igualtat d'oportunitats.

Aplicar les habilitats d'expressió plàstica i els coneixements de materials i tecnologies productives concorde al plantejament d'un projecte de disseny.

Proposar solucions a problemes de disseny (o altres àmbits en els quals el disseny pugui aportar respostes) amb claredat i referint el vocabulari específic de l'àrea, així com les tècniques d'expressió i representació adequades.

Aplicar criteris i valors ètics i estètics a la pràctica del disseny, considerant les dimensions formals dels entorns i la seva diversitat.

Adequar els llenguatges plàstics, l'ús dels mitjans i les tècniques artístiques a les intencions comunicatives de cada projecte de disseny.

Investigar amb esperit crític en l'àmbit del disseny i les seves disciplines afins, tenint en compte la innovació, l'experimentació i la constant renovació de les indústries culturals, així com els drets fonamentals i els valors democràtics i d'igualtat.

Sintetitzar coneixements de diverses fonts i procedències (estudis, treballs de camp, bibliografia, observacions directes o experiències de caràcter pràctic) ja siguin de l'àmbit del disseny com d'altres afins i/o auxiliars i disciplines afins pròpies de les indústries culturals.

Avaluar la viabilitat social, econòmica, ambiental i tecnològica d'un projecte de disseny, incorporant la perspectiva de gènere i la diversitat com a criteris analítics clau, i garantint el respecte als drets fonamentals, la sostenibilitat i els valors democràtics.

Competències

Proposar solucions de disseny creatives, així com conscienciades, social i ambientalment sostenibles, en atenció als ODS.

Gestionar tasques relacionades amb el disseny de manera autònoma, planificant i organitzant els temps i els processos en el marc d'un encàrrec professional i/o acadèmic.

Aplicar el coneixement adquirit a la resolució de projectes de disseny i art amb una execució professional que tingui en consideració a la diversitat d'usuaris i/o receptors.

Resultats d'aprenentatge de la matéria

Coneixements

Descriure els agents socials que participen a les indústries culturals, definint les seves funcions i interaccions en les seves diferents contextos. (KT01)

Habilitats

Debatre críticament els cànons i els criteris d'avaluació establerts en la cultura del disseny, amb una atenció especial a la perspectiva de gènere. (ST12)

Eina Centre Universitari
Fundació Eina
Disseny Art Barcelona

Passeig Santa Eulàlia 25
08017 Barcelona T+34 932 030 923
info@eina.cat www.eina.cat

Bibliografia i Recursos

- Barad, Karen (2023). Cuestión de materia. Trans/ Materia/ Realidades y performatividad queer de la naturaleza. Bcn: Holobionte
- Buchanan, Richard (1992). Wicked Problems in Design Thinking. Design Issues, vol. 8, no. 2, Spring
- Costa, Tània (2019). Lo performativo en prácticas de arte y diseño actuales vinculadas a procesos de innovación social. El caso de La Venezia che non si vede y de La Borda. Laocoonte. Revista de estética y teoría de las artes, nº 6.
- Escobar, Arturo (2017). Autonomía y diseño. La realización de lo comunal. Buenos aires: Tinta limón
- Fischer-Lichte, Erika (2014) Estética de lo performativo. Madrid: Abada Editores
- Hensel, Michael; Menges, Achim (2013). Performance-Oriented Architecture: Rethinking Architectural Design and the Built Environment. Hoboken, NJ, United States: John Wiley & Sons Inc
- Jaques, Jèssica; Vilar, Gerard (2024). Pensar con el paladar. Una estética gustatoria. Bcn: Universitat Autònoma de Barcelona
- Julier, Guy (2010). La cultura del diseño. Bcn: Gustavo Gili, (p.246,247)
- Max-Neef, Manfred A. (2005). Foundations of transdisciplinarity. Ecological Economics Volume 53, Issue 1, 1 April 2005, Pages 5-16
- Noë, Alva (2023). The Entanglement: How Art and Philosophy Make Us What We Are. NJ, EEUU: Princeton University Press
- Schön, Donald A. (1983). The Reflective Practitioner. How Professionals Think in Action. NY: Basic books
- Sloterdijk, Peter (2013). Muerte aparente en el pensar. Sobre la filosofía y la ciencia como ejercicio. Madrid: Siruela
- Kolarevic, Branko (2005). Performative Architecture: beyond Instrumentality. London: Routledge
- Spuybroek, Lars (2011). The Sympathy of Things. Ruskin and the Ecology of Design. London: Bloomsbury